

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis
Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev
De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo**

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt V.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

Episcopi. Sed quis Archiepiscopum, vel superiores? Dic quòd de jure communi omnes Episcopi debent consentire, & ives illorum consecrare, supra eod. tit. Si Archiepiscopus. 63. dist. per ambitionem. Papa tamen jam prescripsit contrarium, cujus auctoritate tantum hodie consecrantur, ut 24. q. 2. pudenda. & 51. dist. cap. fin. Liber ille sacramentalis Gulielmi de Montelauduno extat MS. in Bibliotheca Ecclesie Helenenis, unde locum hunc à me describi Marca jussit anno M D C L X. quum apud Ruscinones degeret pro figendis regnorum limitibus in Pyrenæo. Ejusdem libri duo manuscripta exemplaria extant in Bibliotheca monasterij Rivipullensis apud Catalanos, aliud in archivo Ecclesie Narbonensis, itémque aliud in Bibliotheca Regis Christianissimi. Ceterum Gulielmi hujus lucubrationes frequenter laudant Richardus Archiepiscopus Armachanus in Tractatu MS. De audientia confessionum, itémque Franciscanus quidam qui ea tempestate adversus huncce Richardi Tractatum scripsit, Bernardus Lauretus Præses Tolofanus in Tractatu de potestate seculari in Ecclesiasticos, Arnulphus Ruzæus in Tractatu juris Regaliæ, Philippus Probus in Tractatu item juris Regaliæ, Glossator libri Sexti Decretalium, aliique. Quoniam verò nullus hæctenus, quod sciam, ejus viri opera recensuit, utar hac occasione ut ea promam quæ mihi comperta sunt. Scripsit itaque Gulielmus de Montelauduno, præter librum Sacramentalem, Lecturam in Librum Sextum Decretalium, quam laudant Ruzæus & Probus; ad quam Apostillas seu Additiones scripsit Blasius Aurioli Doctör Tolofanus. Scripsit præterea Apparatum Constitutionum Clementis V. qui frequenter item laudatur à Ruzæo & Austerio in Repetitionibus ad Clement. Hujus autem Apparatus tria manuscripta exemplaria extant in Bibliotheca monasterij sancti Sergij Andegavenfis, itémque aliud in Bibliotheca monasterij sancti Albini Andegavenfis. In eodem codice sancti Albini extat Apparatus ejusdem Gulielmi super Extravagantes Domini Iohannis Papa XXI. qui laudatur etiam à Ruzæo & Probo. Scripsit etiam Gulielmus iste Tractatum de Cardinalibus, qui laudatur ab Egidio le Maître in Tractatu de Regalibus cap. v. 11. Quædam porrò ejus Lecturæ in aliquot juris Canonici posterioris capita editæ sunt in voluminibus Repetitionum Iuris Canonici.

CAPVT V.

Synopsis.

I. Queritur an Metropolitanani qui Summi Pontificis auctoritate consecrati non erant, ejus confirmationem obtinere tenerentur post consecrationem. Quæstio hæc proposita est à Glossatore Decreti; cui hæret aqua. Episcopi specialis Dioceseos Ecclesie Romanae confirmabantur à Summo Pontifice. Diversum prorsus obtinebat quoad alios.

II. Objicitur Patriarchas antiquitus ea necessitate obstrictos fuisse ut tenerentur ad obtinendam confirmationem suam à Summo Pontifice. Potiori jure id observandum esse quoad Metropolitanos.

III. Opponitur deinde exemplum Ecclesie Thesalonicensis, ad cujus Episcopum relationem de ordinatione sua mittere tenebantur Metropolitanani Illyrici orientalis. Hoc ex eo profectum, quòd Episcopus Thesalonicensis jus patriarchicum obtineret in Illyrico.

IV. Tum adducitur exemplum Episcoporum Gallicanorum, qui Hincmari Remensis ordinationem confirmari petunt à Sergio. Sed id trahi non potest in consequentiam, cum ob gravem causam ita fieri oportuerit, ad infringendos nimirum conatus Ebbonis.

I. HEC sese offert quæstio magni momenti, habita ratione argumentorum quæ inde deduci possunt; nimirum, an Metropolitanani qui neque à Summo Pontifice neque ex mandato ejus consecrati erant, ejus confirmationem obtinere tenerentur post consecrationem. Difficultatem hanc proponit Glossa in cap. *Quia igitur*, dist. 63. Verum cum decisio hujus quæstionis molestum haberet auctorem hujus Glossæ, eò confugit, ut diceret plures esse Archiepiscopos qui à Summo Pontifice non confirmantur, sed tantum recipiunt Pallium. Erudita quidem & vera est hæc opinio: attamen explicatione indiget, & testimoniis scriptorum quibus fulciri possit. Episcopi namque specialis Dioceseos Ecclesie Romanae distinguendi sunt à reliquis Episcopis Occidentis, qui ad eam Diocesim non pertinebant. Illi à Summo Pontifice confirmabantur, cujus consensus accedebat ante vel post consecrationem. At ceteri neque ab eo confirmabantur, neque consecrabantur, fruebanturque privilegiis quæ Nicæna synodus decrevit Metropolitanis esse servanda, & ea libertate quam eis Ephesinum Concilium præcipit conservari.

II. Ac mihi quidem in hanc quæstionem accuratè inquirenti visum est tria potissimum adversus hanc regulam posse opponi; measque esse partes duxi ut palam promerem quæ mihi in mentem circa hæc venerunt, quibus difficultates illas complanari posse existimo. Primum ergo dici potest (id quod illusterrimus Cardinalis Baronius, itaque qui de fidei controversiis tractant, persuadere conantur) Patriarchas antiquitus ea necessitate obstrictos fuisse ut tenerentur ad obtinendam confirmationem suam à Summo Pontifice. Quod se probare existimant auctoritate Leonis I. qui rogante Theodosio Imperatore confirmavit electionem Anatolij Constantinopolitani. Adducunt etiam auctoritatem Papæ Simplicij, qui confirmationem Patriarchæ Alexandrini recusavit, & alia his similia argumenta. Cum itaque eo jure erga Patriarchas uteretur Episcopus Romanus, dubitari non potest quin potiore jure Metropolitanani teneantur ad obtinendam ejus confirmationem.

Quod ad Patriarchas attinet, responderi potest confirmationem illam non esse signum jurisdictionis, sed tantum susceptionis in communionem, & testimonium quo con-

stabat Summum Pontificem consentire consecrationi jam peractæ. quod Cyprianus, de episcopatu Papæ Cornelij loquens, his verbis explicat, ut dicat ejus electionem confessione Cypriani & reliquorum Episcoporum esse firmatam. Quippe usu receptum erat per illas tempestates ut Patriarchæ, & ipse etiam Romanus Pontifex recens electus, literas de sua ordinatione mitterent; quibus addebatur professio fidei, in synodicis eorum epistolis conscripta. Cùm itaque Papæ Urbis reddita essent relationes quæ harum ordinationum gesta continerent, is literas communicatorias scribere ad Patriarchas, nisi admonitus fuisset extare aliquod impedimentum canonicum in persona electi. Quo casu, communionem ei suam ad tempus denegabat; ut factum est à Simplicio in causâ Patriarchæ Alexandrini recens electi.

III. Adduci deinde potest adversus regulam à nobis propositam exemplum Ecclesiæ Thessalonicensis, quæ eo jure fruebatur, ut Metropolitanus Illyrici orientalis teneretur ad Episcopum Thessalonicensem mittere relationem de sua ordinatione. Quippe temporibus Hormisdæ Summi Pontificis, Dorotheus Episcopus Thessalonicensis acriter ultus est injuriam sedi suæ factam ab Episcopo Metropolitano Nicopoleos in Epiro, qui officium illud omiserat post consecrationem suam. Dorothei facinus illud improbat Hormisdæ, eo prætextu, quod cùm Episcopus Thessalonicensis se abstinuisset ab Ecclesiæ Romanæ communionem, Nicopolitanus omiserat veterem consuetudinem, ut sedis apostolicæ communionem promereretur, non autem ut consuetudinem violaret. *Obtulit nobis, inquit Hormisdæ, epistolam Joannis Episcopi sui, & aliam synodi subjacentis Ecclesiæ Nicopolitane, qua queruntur ab Episcopo Thessalonicensi excitas adversus se tam principales quam judicarias potestates, confessionibus & dispendiis se vehementer affligi, propter hoc quia de ordinatione sua ad Episcopum relationem secundum præca exempla non miserit.* Item in epistola xxii. *Non igitur consuetudo est neglecta, sed vitata cantagia.* Tolum hoc repelli potest nullo negotio, si privatam Episcopi Thessalonicensis consuetudinem spectemus, qui jus exarchicum sive patriarchicum obtinebat in Diocesim Illyricianam. Antiquitus itaque jus illud ei competeat ut Metropolitanus suæ Dioceseos ab eo ordinarentur, aut, de consensu ejus, ab Episcopis comprovincialibus. Ita enim ad Anastasium Thessalonicensem scripsit Leo primus: *De cujus nomine ad tuam notitiam provinciales referant sacerdotes, impleruri vota poscentium, cum quod ipsi placuit,*

tibi placuisse cognoverim. Ius autem illud ad Episcopum Thessalonicensem spectabat secundum veterem Ecclesiæ suæ consuetudinem, non verò ratione vicariatus sibi à Summis Pontificibus concessi in his regionibus. Vicariatu enim illo non tam nova auctoritas tribuebatur Ecclesiæ Thessalonicensi quàm cumulatio juris; quemadmodum alibi accuratè explico. Ius illud nihilominus aliquantum infregerat consuetudo contraria à temporibus Hormisdæ, id est, octuaginta annis post Leonem. Moris quippe in posterum non fuit ut ab Episcopo Thessalonicensi peteretur libertas ordinandi Metropolitanum, cui satis esse putabant, si de ordinatione ad eum referretur. Illud tamen trahi non debet in consequentiam quoad Metropolitanos qui tali consuetudini non erant subiecti.

IV. Tertiò opponi posset Concilium Sueffionensè habitum anno DCCCCLIII. in quo Hincmarus Remensis Archiepiscopus, ut probaret electionem & ordinationem suam canonicè celebratam esse, ostendit epistolam ab Episcopis Gallicanis ad Sergium Papam scriptam pro confirmatione ordinationis Hincmari: *Porrexit etiam epistolam totius Galliæ Episcoporum subscriptam ad apostolicam sedem pro confirmatione ipsius ordinationis.* Sed non inde sequitur jus illud ordinariū fuisse in Gallia ut necessaria esset Summi Pontificis confirmatio pro ordinatione Metropolitanæ. At in causâ Hincmari necessarium fuit hoc obsequij & reverentiæ genus. Ebbo Remensis Archiepiscopus, in cujus cathedra sedebat Hincmarus, adhuc vivebat; & licet ab episcopatu dejectus fuisset, semper tamen sperabat eam Ecclesiam sibi restitutum iri, adeo ut post depositionem ei reddita fuerit auctoritate Lotharrij Imperatoris. Nihilominus eam postea dereliquit, neque intercessit ordinationi duorum Archiepiscoporum qui post abdicationem ejus eam per xxvii. menses obtinuerunt, nec aliquid turbarum adversus illos excitavit. Quam ob rem synodus nationalis Belvacensis sancivit ut Episcopus in Ecclesia Remensi ordinaretur. Hincmarus igitur cleri ac populi civitatis suffragiis electus, in synodo ordinatus est ab Episcopis comprovincialibus, quam ordinationem regio diplomate confirmavit Karolus Calvus. Episcopi verò Gallicani literas ad Sergium Papam scripsere ut judicium eorum & ordinationem dein peractam à sede apostolica approbati peterent. Quod ea de causâ factum est ut omnis Ebboni via præcluderetur quò minus Summi Pontificis auctoritate causâ ejus retractaretur. id enim ab eo tentari intelligebant. quod & aliquot post annis obtinuit,

Cyprian. ep. 52.

Vide supra lib. 5. ep. 31. & 33.

Vide epistolam Joannis Papæ ad Synodum Thessalonicensem, inter alia synodi Rom. in Basilico 11.

Vide supra lib. 5. ep. 31. & 7. & 11.

Hormisdæ ep. 17.

Concil. Sueffion. 11. Act. 3. To. 1. Concilior. Galliar.

Concil. Belvac. 845.

sed prorsus inutiliter. Approbatio igitur illa quam à Sergio Papa postulabant Episcopi, necessaria erat pro ordinatione Hincmari, & ad infringendos conatus Ebbonis, non autem ad hoc tantum ut Metropolitanus ordinatio confirmaretur à sede apostolica. Sanè ordinationem illam Leoni I V. placuisse, & ab eo approbatam esse, docet Hincmarus in scedula à se porrecta Concilio Sueffionensi III. anno DCCCLXVI. ubi etiam scribit Pallij usum sibi à Leone concessum.

CAPVT VI.

Synopsis.

I. De Pallio dato Metropolitanis. Ejus concessio paulatim infregit eorum libertatem & synodorum provincialium auctoritatem. Origo ejus satis vetusta. Ea tamen quæ hodie usurpantur, antiquitati prorsus ignota fuere. Discrimen antiqui & novi juris.

II. Pallium olim longè aliud erat quàm illud quo hodie utimur. Erat autem genus quoddam imperatorij indumenti. Ante Zacharia Pontificis tempora non tribuebatur uniuersis Galliarum Metropolitanis.

III. Descriptio Pallij hodierni & antiqui. Vetus à Latinis constanter appellatum est Pallium; à Graecis verò *omophorion* & *omophorion*. Omophorij vox ambigua. Quippe interdum significat vestem laneam quam Episcopi deserebant extra sacrificij tempora.

IV. Aliàs Omophorion accipitur pro indumento Patriarcharum. Ejus descriptio. Augusta erat hac vestis. Ex Pelagio I. & Gregorio Magno.

V. Pallium illud erat verè pallium, non autem exigua fascia; ut patet ex Liberato & Ioanne Diacono.

VI. Pallij usus Patriarchis permixtus ab Imperatoribus. Id Ecclesia Romana facetur. De donatione Constantini.

VII. Explicantur verba donationis. Card. Baronius notatus. Phrygium est ornamentum capitis, quod mirram vocamus. Lorum non est Pallium. Lora, id est, fascia. Tunica dilores & trilores apud Fl. Vopiscum.

VIII. Chlamys, id est, Pallium imperiale. Cujusmodi illud fuerit. Pelagius I. & sanctus Gregorius illustrati.

IX. De Sacco, Stichario, & Phenolio. Sacrum omnium optimè referebat Pallium Latinorum. Forma ejus describitur, ex Balsamone, & Gregorio Chomateno.

X. Pallium esse beneficium Imperatorum probatur etiam ex Liberato. Pallium Arelatensibus Episcopis tributum, cum consensu Imperatorum. Gregorio tamen primo sufficere visus est consensus Regis Childberti. Necessitas illa consensus Imperatoris honorificentissima est pro Summo Pontifice.

XI. Baronius notatus, qui Pallium ait esse indumentum ecclesiasticum. Aetate Theodosij Pallium non erat in usu apud Ecclesiam. Anastasius Bibliothecarius notatus.

I. **P**OST explicatam superiori capite priorem Glossæ observationem, su-

perest ut ad secundam veniamus. Cùm itaque ibi scriptum sit nonnullos esse Metropolitanos qui non confirmantur à Papa, sed tamen ab eo Pallium accipiunt, observationes & ipse meas circa hanc materiam proponam; quæ magni est momenti, ob argumenta quæ inde peti possunt.

Optabant sanè olim Summi Pontifices ut omnes Metropolitanus qui ad eorum patriarchatum pertinebant aliquod confirmationis genus à sede apostolica acciperent. Verùm quia ubique receptum erat consecrationes fieri posse extra Italiam absque eorum consensu, vim ei legi palam adferre noluerunt; sed Metropolitanos rei cujusdam novæ miraculo velut obstupescerunt; quæ in initio magnifica, paulatim tamen antiquam eorum libertatem per cuniculos infregit, & synodorum provincialium auctoritatem pessumdedit. De Pallij usu loquor: cujus origo cùm sit satis vetusta, effectus tamen ejus, & cetera quæ nunc usurpantur, antiquitati prorsus ignota fuere. Quippe Galliarum Metropolitanus statim post ordinationem suam exercebant functiones sui muneris, juxta canones antiquos. At jus novum eos prohibet quicquam pontificalis officij attingere donec à sede apostolica missum ad eos fuerit Pallium, de corpore beati Petri sumptum.

II. Cùm materia isthæc digna sit eruditorum hominum curiositate, dicam primum quid ipse sentiam de origine Pallij, tum aperiam quo primum tempore necessitas ejus introducta sit. At mihi quidem tria præcipue notata digna observasse videor. Primum, initio Pallium alia prorsus forma compositum fuisse quàm illud quod hodie in usu habetur. Secundum, (quod nonnulli viri eruditi subodorati sunt, neque tamen satis probavere) Pallium antiquitus fuisse genus quoddam imperatorij indumenti, cujus usum Imperatores permisisse Patriarchis, à quibus dein communicatum est cum Metropolitanis. Tertium, illud non fuisse tributum uniuersis Galliarum Metropolitanis ante tempora Zachariæ Pontificis Romani, id est, ante annum circiter septingentesimum quadragesimum quartum.

III. Igitur in antecessum statuere debemus Pallium hodiernum nihil aliud esse quàm fasciam laneam candidam, in modum circuli contextam, quæ super humeros imponitur: ex quo circulo impendit pectori fascia similis, & alia ex aduerso inter humeros demittitur; utraque habens crucem rubeam, præter eas quæ in ipso circulo extant super humeros. Pallium autem illud alligatur ope trium acicularum aurearum sive spinularum